سرءُ جي مند

ڏهن هي سڀ هوئي ڪين. هيڏو هال ڪين. هيڏو هال اڌ پٽ تائين گولائيءَ ۾ نهيل صوفا، ڏنئي پاسي اٺن ڪرسين سان ڊائيننگ ٽيبل. ڇت ۾ ٻه جهاز ۽ انهن جي وچ ۾ هيڏو وڏو پنو. هائين ته ڏنئي پاسي واريءَ پٽ ۾ هڪ ليئر ڪنڊيشنر ٻه هٿائي ڇڏيو اٿم. پر مٿس فارميڪا جي پٽين وارو طاق هائين لڳل آهي جڻ ڏنئي پاسي واريءَ پٽ جي ڪپٽن مان هڪ ڪپٽ آهي... پر اهو وقت ئي ٻيو هو جڏهن سنڌ مان لڏي آيا هئاسين.

گهر ٻه هي ڪين هو تڏهن. ننڍڙي ٻه ئي رڪ هئي. مون ٻاهر پي ساهڙين سان آ مئه تو راند ڪئي. سياڳچند اسان جي گهر جي دڪيءَ تي پير رکيو ته مان ٻه سندس هٿ ۾ هٿ ڏيئي راند ڇڏي وڃڻ لڳس. سهميل مانيٽي لحظي ۾ سياڳچند چيو، ”ڪيئن سوني؟...“

مون ڪنڌ مٿي ڪري ڏانهنس نهاريو هو چپ چاپ مرڪي رهيو هو. ذرا پٺيان منهن ورايم. ساهيڙيون راند ڦٽي ڪري وڃي ڇڪيون هيون. منهنجي اوڏناهي ته هون ئي ٿي ويئي هئي. منون وري دڪيءَ تي پير هيٺ پي رمتي ڪيل سياڳچند ڏي ڏٺو. هائين پئي لڳو سندس مرڪ جڻ پٿر جي مورتيءَ ۾ هميس لاءِ اڪرجي ويئي آهي.

”ڪيئين سوني.. اڄ مان وڌيڪ سنو ٿو لڳان نه؟“ اوهه هاڻي وڃي منهنجي نظر سندس ڪپڙن تي پيئي. نئون سبايل، گري رنگ جو چوڙيدار ۽ ڪرتو پائي آيو هو سياڳچند.

سندس هٿ ڦٽو ڪري، مون وات تي هٿ رکي وٺي ٺهڪ ڏنا، ”واتو توهين ته اڄ ننڍا ٿي پيا آهيو بلڪل چوڏهن سالن جا... نه، توهين چوڏهن جا نه، چوڏهون ته منهنجو شروع ٿيو آهي. توهين پنڌرهن جا ٿا لڳو.“

”نه مان آهيان نه پسدن“ سياڳچند مونکي ڳراٽڙي ڪٽي پاتي.

ان مهل مونکي ڇا ٿيو. مان اڄ ٻه ڇئي نٿي سگهان. مٿي ۾ گهمراٽي، ڇاتيءَ ۾ دڪ دڪ. فقط اهي ٻه ڳالهيون ياد آهن. منهنجي ماءُ اچي دروازو کوليو. تيستائين سياڳچند مونکي ڳراٽڙي پائي هٿ هٽائي ڇڏيو هو. منهنجي ماءُ سياڳچند جي اندر گهرنديئي، هٿ سان ڪٽ جي نوهار مٿان پيل ڪچري کي صفا ڪيو ۽ کي سوهڻ لاءِ 3 ڇئي، پر ۾ ٻيهي رهي. مٿي تي وئو اڄ ٻه هينيرو ڪسڪائي چيائين، ”اڄ ڪڪيءَ کي پلي وٺي وڃون شيوا تي، سياني کان وٺي ڪانه هلي سگهندي.“

سياڳچند جو منهن ننڍو ٿيندو ڏسي، منهنجي ماءُ چيو، ”ٻي ڪائي ڳالهه ڪانهي، سونا جي

اڄ پڪ ٿا ڏيون“

”ڇوڪرو پنهنجي آسپاس جو آهي.؟“

”نہ ڪٿنيءَ ڪان درو جن جو مامو آيو آهي, پريو پڪليو گهر آهي زال ڪي گذري اچا ڇهہ مهينا ٿيا اٿس“

”ٻار؟“

”ٻہ اهن, پر ڏاڏي, ناني ويٺيون اٿن سنڀالڻ واريون“

”پر عمر ٻہ هوندي... ڪم چڱو تہ نہ ٿيو“

”توهانکي تہ خبر آهي اسانجي ڪنيءَ جي. وڏيون تہ ڇهن ڇهن ٻارن تي ڏنيون اٿم. ويچارن وٽي مونکان ڪوڙي پلٽي ٻہ ڪين..“ ڏکو ساهہ کنيو اميءَ“

”تہ...پلي اڄ ڪئمپ ۾ ڪير ورهائي اچون؟“

”هاٻ ٻاٽليون سويل رکي ويئي آهي ڪير واري “

اسين ڪير جون ٻاٽليون کڻائي ڪمپ جي وڏوڏن واري ٽڪر ۾ آياسين. هڪ هڪ گهر ۾ هڪ هڪ ٻاٽلي ڏيئي رهيا هئاسين جو مون پڇيو ”پاري دادي ڇو ڪانہ آئي؟“

ٿورو منجهي سياڳچند چيو, ”ڇوي ٿي اڄ ڪان وٺي نہ ايندي“

ڪير ڏيئي موٽي رهيا هئاسين. سياڳچند چيو, ”تہ تون ٻر ٻر ٻيءِ سان شدي ڪري ويندينءَ“.

ٻيو اڪر هئون هو ٻيو سڀ تہ ممي ٻہ چيو هو, دڪ دڪ ٿيڻ لڳي ڇاتيءَ ۾ ٻيو ٻيو ٻيو,

منهنجو پيءُ اڇي اکين اڳيان ٻيٺو.

”اڇا وار, اڇيون مڇيون منهن ۾ نجهہ..“

وڏوڏن واري ڪئمپ کان موٽياسين ٻئي تہ چندرو ماما اسان ٻنهي کي سڏ ڪيو. دڪان اڇا ان مهل ڪوليئين ويني. هڪ تهہ ٿيل ڪپڙو اڳيان وڌائي چيائين, ”سوني ڏيءَ هيءَ ٽڪر ڪٽي وڄ فراڪ سبائي پائج“

”ڇو ماما؟“

”نياڻيءَ کي ڪجهہ ڏبو تہ برڪت پوندي“

”وٺ ڇوري وٺ“ سياڳچند ڪلندي منهنجي چوٽي پٽي چيو, ”ماما ٿو ڏيئي, هئون راڪ ٿو مليئي“

مون ڪپڙو جيءَ سان جڙي وٺي گهر ڏانهن ڊڪ پاتي, اميءَ جي نظر گهٽ هئي. نوار جي کٽ جي کند تي ويني مالها ڦيريئين. مون ڪپڙو ڳوٺڙيءَ ۾ وجهي رکيو.

ماءُ چيو. ”روئي ٿاهي اٿم. پٽ گهر کي چوٿنڪو ڏيئي، سگهيڙو ڪٽي وٺ. مهمان ايندا تہ تول ڏنگُ توڪي ڏيئي وٺي اڇٽو پوندو. چوڙا تہ ڏيئي وڙهي ويا آهن. سي الاجي ڪيڏي مهل اچن.“ ٻئي پريان هڪ پراڻيءَ آرام ڪرسيءَ ۾ ڪڙو ڏيندي ڪنگهڪار ڪئي.
ٻُڏو ڀڏو ڀڏو. اندر ۾ انهيءَ هڪ لفظ مانڌاڻي ڪٽي وڌي.
مون چوٿنڪو ڏنو. ماني ڪاڌي، ڪپڙي واري ڦونڙي ڪٽيين ۾ گم ٿي ويس. شام گذري، رات گذري مان نہ موٽيس. ٻئي ڏينهن منجهند جو جڏهن گهر موٽيس تڏهن اکيون ڦاٽي ويئون سيني جون گهر سڄو پوليس چونڪي ٻڌجي پيو هو.
”ڪيڏانهن ويئي هئينءَ چوريءَ“ ما چوٽي پٽي.
”ڪهڙو ڪارو منهن ڪڙڻ ويئي هئين؟ ڪ نہ؟“ وڏي ڀيڻ ٿڦڙ هينو.
”وڃليءَ نہ سڄي گهر جي پت؟ ڪهڙو منهن ڪٽي ڪئمپ ۾ جيئنداسين؟“ ٻيءَ ڀيڻ رڙ ڪئي.
پاءُ اکيون ڦوٽاري اڳان ٻيهي ڏڪايو. ”اڙي ڳالهہ ڪر نہ ڪهڙي بدمعاش سان ڀڳي هئين؟“ ٻئي پاءُ آهستي چيو. ”سياڳچند سوشل ورڪر تہ سڄو وقت ڪئمپ ۾ئي هو.“
هاڻي منهنجو پارو چڙهي ويو. هٿ وارو ڦونڙي اڇلي ڪٽ تي وڃي اونڌي منهن سمهيس چيم نٽي ٻڌايان نٽي رڙيون ڪري رڙن لڳيس.
سڀ پاڻ ۾ ڳالهائي رهي اهڻا تہ ڇوڪريءَ کي جيڪي ڏسڻ آيا سي تہ ويا هلي، پر پاڙي ۾ تہ اہ اخبرباهہ وانگر پچرئي ويا اهن تہ ڇوڪري شايد ڦٽل آهي هاڻي سچي ڪيئن ڪرئجيس... مار ڏجيس....
ان وچ ۾ ٻڍو ڏيري ڏيري ڏيري پنهنجي پراڻيءَ آرام ڪرسيءَ مان اٿي، منهنجي پير ۾ اچي ڪٽ جي ايس تي وينو. منهنجي مٿي تي هٿ گهمائي چيائين ”پٽ ڳالهہ ڪر نہ. رات ڪٽي ٽڪي هئينءَ ڪاڏو رکي ڇڏيوسين تو لاءِ...“
”ڪاڏو؟ ــ ٻڪ تہ لڳي...“
ٻٻي مونکي آرستو اٿاري، هلي رڌڻي ۾ ماني کارائي. سيني ماٺ ڪٽي ڪئي،. پر نگاهہ قيديءَ تي هئڻ. مان رڌڻي مان ٻاهر آيس تہ سوالن جي ٻيچار شروع ٿي ويئي. ”هيءُ ڦونڙيءَ وارو ڪپڙو ڪنهن ڏنو توڪي؟ ڇو ورتہ؟ .... ڪنهن کان ورتہ ٻڌي نہ ٿي مئينءَ...“
هينرءَ تہ وايو منڊل هڪ زهر ڪشيل ڪمان ٻڌجي پيو... اوچتو منهنجي ساهيڙي چندري اچي اسان اسان وٽ پهتي. وڏيءَ ڀيڻ يڪدم سوال ڪيو ”ڇو ملئي آهين تون، چندري؟“

چندري سهمجي ويئي. آهستي چيائين، ”دادا سياڳچند مڪو آهي.“
مون سندس فراڪ کي هٿ لائي چيو، ”توکي ڪنهن ڏنو هيءُ فراڪ؟
”چندرو ماما“
”مونکي به ڏنو اٿس. تو ڪنهن کان سبايو.“
چوڄ مان مونکي نونٽ وٽ ٻانهن وجهي چندريءَ چيو، ”منهنجي پيڻ، توکي به سبي ڏيندي.
ندرو ماما چيو، ”اٿن نياڻين کي فراڪ ڏيندس.“
”هان“ مون سيني جيلرن ڏي نهاريو. سندس اکين ۾ تارا ڦٽي گهري رهيا هئا.
”مگر رات سڄي ڪيڏانهن ويئينءَ؟“ وڏيءَ پيڻ رڙ ڪئي.
”ماسي پپان وٽ.“ ڊپ ۾ چڻ گولي چٽي مونکان.
”لڪ لعنت هجيئي“ وڏيءَ پيڻ پوندو اگهيو منهنجي منهن ۾ . پر ڪمان جي زهبلڪل ڍلي ٿي ويئي. پوءِ به ما متي تي به ڏڪ هٽي چيو، ”پر چنديءَ کان پڇو ته سهين پڳينءَ چو؟“
مان ٽٻيو ماڻهو“.... چئي ڊڪ پلئي گهر کانٻاهر نڪر يويس. رستي ۾ فراڪ جو ڪپڙو ياد آيو ته ڊڪندي وري اند رويس ۽ ڦونڙي ڪٽي ڊڪندي نڪري آيس. هڪ سٺ لڪ جي جهونڪي وانگر ڪنن ۾ پيئي جا ان مهل ڪا پاڙيواري اميءَ کي چئي رهي هئي، ”مان ته اهڙيءَ ڇوڪريءَ جي چمڙي چيري ڳاڙها مرچ لوڻ ٻرڪي مارياس.“
مون ڊڪندي اچي سياڳچند جي گهر دنگ ڪيو سندس زال پاريتيءَ مونکي ڳراٽڙي پلئي سمجهايو. ”متان ڪرينٻيي سان شادي. هاڻ ڪانه پيئي آهي اهڙا گهٽيئي جوان ڇوڪرا پيا آهن. ڪٽي ٿورو ڪمائيندا هوندا، توکي دادهن ڪنهن کان دان ۾ مشين وٺي ڏيندو.“
”ها جها ڇو نه وٺي ڏبي اڙي اسانجي سونو ڪا..“
چندريءَ چيو، ”مان وجان ٿي.“
مون چيو ”مانبه توسان ٿي هلان.“
چندريءَ جي پيڻ فراڪ ڇا سبي ڏنو، منهنجي زندگيءَ جي گاڏيءَ کي ڦيتا هٽي ڇڏيائين. پڪو پرن ڪري ڇڏيم ته سلائيءَ واريبٽجنديس. سياڳچند جي مدد سان مسين اچي ويئي. هاڻي مٺ ڪوسي هئي. اهو ڏينهنبه آيو جڏهن پينرن ڏنو ماءُ پيءُ کي مان پيئي پاليان. چپ سبي ڇڏيئون. پلئرن کي گولين ٻبالن لاءِ مون وٽان پئسا ملا ته مونکان نندا اڳيئي هئا، هاڻ وڏيڪ نندا ٿي ويا.

دادا سياڳچند آزاديءَ سان گهر ۾ ايندو هو. مونکي وٺي ويندو هو. ڪير ورهڻنه ٿيو نه سياڳچند جاين جي دلاليءَ کي لڳي ويو.

مون چيو، "مونکي به جاءِ کپي مان پئسا جمع ڪندي وينديس توهان وٽ."

"پهرين هل شهر ۾ جايون ڏس ته سهين. ڏسون ڪهڙي جاءِ پسند ڪري سونو."

شهر..... جايون.....اڏ نهيل..... سجون نهيل..... مينهوڳي جاين جي پندهرن ۾ هي مٿي سياڳچند جي ٻانهن پڪڙ پهلڻ ٻه رستا جون پهريون ٻوندون... هيج پري ڪل...

"تون ته ڪلينئي ڪلين پيئي، ڪڏهن مونتي به نظر ويئي اٿيئي؟"

مون ڪل روڪي سياڳچند ڏي نهاريو ٻنهي هٿن ۾ سندس منهن پڪڙي چيم، "چه چه دادا ڪيڏو منهن لٿل آهي توهانجو"

سياڳچند يڪدم ڪني مونکي ياڪر پاتو. مونکي الاجي ڇو وري دڪ دڪ ٿيڻ لڳي. ڏاڍو نندو منهن ڪري چيائين، "تڪي ڪهڙي خبر سياڳ جو ياڳ بلڪل بدلجي ويو آهي."

مون چيو ، "ڪيئن. ڇو"

چيائين، "پاروتيءَ مونکي طلاق ڏيئي ڇڏيو آهي."

مطلب؟ مطلب هاني ڪپڙا ڪونه ڌوئي ڏيندي."

"روٽي به نه نهي ڏيندي؟"

"نه ڪجهه نه ڪندي منهنجي لاءِ."

"نه ڪر پته نه ڪري مان ڪري ڏيندويسانو." مون وري سياڳ دادا جو منهنجي پڪڙيو. هن به مونکي ياڪر پئي منهن ڪٽي منهنجي ڇاتيءَ ۾ هنيو.

خبر ناهي ان مهل ڪيئن ڪٽي سڪي هئي جا اندر ۾ چوڻ لڳي "پرلئي مرد ڪان ياڪر نه پارلئبو آهي."

ضدي نه مان آهيانئي. انهيءَ اندر جي آواز کي ڪٽي آڱونو ڏيڪاريم. سياڳ دادا مونکي هڪ ٻانهن سان ياڪر ۾ پري ڪلي چيو، "هي ڇا پيئي ڪرين منهنجي نندڙي گڏي؟ ڪنهن کي پيئي پچيرلئين؟"

هن پيري مون پاڻ ڇڏايو. چيم، "ٺئين نه ڪبو آهي دادا"

مگر اهو "ٺئين نه ڪبو آهي " ايترو ڍلو هو جو سياڳچند وري ري مونکي ياڪر ٿي پاتو. مان هاڻي سندس گهر ۾ ڪيس ڪپڙا ستري ڪري ڏيندي هيس. پهرين پاريتيءَ جلبه ڪندي هيس پر پاريتي نوڪريءَ تي هلي ويندي هئي. ان مهل گهر جي راڻي مان هئس ۽ راجا

سياڳچند.

پاڙي ويڙهي ۾ ڪانا ڦوسي ٿيڻ لڳي، ته سونا سياڳچند کي ڦاسايو آهي پر جن جو موسان چڱوڻي ڏيڻ ويڻ جو رستو هو تن هميشه لاءِ هڪ ئي چيو ته، ”سياڳچند جلد ئي جڳ جي ڀيٽري نٺي ڏيڙي ڇوڪريءَ تي اهڙو ڪٽي جادو ڦيريو اٿس جو سڄي ڏينهن ڇيلي وانگر ڀنيان لڳي پيئي ڦريس“

مان پنهنجي ضدي طبيعت سبب هي سڀ ڳالهيون وڌيڪ سياڳ دادا سان گهمڻ لڳيس. هيٺ ڪم ڪار هلائڻ لاءِ سنا ڪپڙا ضروري هئا. مشين ته مون وٽ هئي. سلائي جهڙي ڪپڙي تي. انڪري سنجهي مان گهر اينديءَ مشين ڪڍي پاري اوڙي وارن جا ڪپڙا سبي وٺندي هئس.

صبح جو سويل شيوا جي بهاني سياڳچند سان نڪري ويندي هيس.

جيڪي ڏينهن سياڳ دادا ڪنهن ضروري ڪم تي هليو ويندو هو انهن ڏينهن تي مان ڪپڙا ملڻ ويندي هئس. گهر ۾ ڪن وقتن تي چانور اٿڻ جو نه هوندو هو. تڏهن امي نماڻائيءَ سان پڇندي هئي، ”ڪجهه ڏيي ڏيئون اٿيئي اهي ڪپڙا سبڻ واريون؟ ڏاڍو خون سڪايو اٿئي تنهنجو“

”خون ٿيون سڪائين ته ڏيئي به ڏس، سڌو ٿيون وجن نه“ ”ڏسان ته چا ٿيو اٿئي“

تهن نوٽن جي ٿهي ڪڍي ڏيکاريندي هئس ماءُ کي چوندي هئي. ”اڄ پٺهين کي دڪان تي ڪونه مڪر. رات سڄي ٿونڪار ڀئي هليس. ننڍ تي ڪانه ڪئي اٿائين پاٺهين کي چوان ٿي، وڃي هنن رپين مان ڪٽڪ ۽ چانور ڪٺائي اچي سيڏي واري ڪانءِ ۾

مان چپ چاپ پئسا ڪڍي ماءُ جي تري4 تي رکندي هئس ۽ وري سبڻ کي لڳي ويندي هئس.

هڪ ڏينهن ٻئي ۾، وڏي پيڻ اما کي چئي رهي هئي، ”تون به حد آهين، ڇوڪري4 کي ڪجهه ميڙڻ ته ڏي ته ڪنهن چڪي گهر ۾ شادي ڪرائي ڇڏجيس. اجائي بدنامي وٺندي ٿي وڃي،. سياڳچند توهان کي گرو ٿو لڳي پر جيڪي اسين وينا ساهري گهر ٻڌون سو توهين پاڙي ۾ رهندي به نٿا ٻڌو شايد“

هي سڀ ٻڌڻ مهل مون ننڍ جو بهانو ڪيو هو ۽ اکيون ٻوٽي پيئي رهيس. ليڪن اندر ئي اندر مونکي لڳو مان هڪ وڏي جنگ جي ميدان ۾ بيٺي هئس. رپين جو لشڪر ڪٺو ڪري رهي هئس، جنهن کي وٺي غريبيءَ جو قلعو ٽوڙي اندر داخل ٿيڻو هو جتي ڪوئي جوان

شهزادو منهنجي سپنن جو راجا قيد هو. مان ڪيس ڏيتي ليتي ونڻ سان مفت جو مال هٿ ڪرڻ جي زنجيرن کان آزاد ڪري ساڻس شادي ڪنديس.

مگر ٿيو ڇا... اهي اڏ نهيل جايون جن جي ڇت تي ڪو پکي پکڻ ڀي ڪين هوندو هو. فقط سياڳچند جي شاعراڻي ٻوليءَ سان سهڻيءَ جي سنهيءَ چادر ۾ ويڙهجي ويندا هئا اسانجا سرير هوا جي جهونڪن ۾ ساونڻ رت جهڙا گلن سان صسينگاريل جهولا نظر ايندا هئا. ڪنهن پکي پکڻ جي هاڪي اواز تي مانڀ چرڪ پري سياڳچند سان ٻڌڙي پوندي هئس ۽ ٺڪين اسان ملهايو هني مون اڏ جڙيل مڪان ۾. جتي نه در هئا ۽ نڀولٽ هئا اجڙي ويئي جڏهن انهن اڏ جڙيل مڪانن ۾ منهنجي چوڏهن پنڊرهن سورهن ورهين تائين زندگي تڏهن منهنجي ناري سرير اندر سرجنا جو احساس ٿيو. مان سمجهي ويس ناريءَ ڪي ڌرتي ماتا جو روپ ڇو سمجهيو ويندو آهي. پر اهو سيڀڏڻ سان سڀ سياڳچند جو منهن لهي ويو. چيائين انهيءَ سوال ڪيڀ ڏسڻو اهي ۽ هيڀيو ڪم نڪتو آهي, اسپتال ۾ نرسين جي ڏاڍي ڪوٺ آهي, منهنجي هڪ دوست تو لاءِ وڏي پگهار تي نوڪري ڏيڻ جو انجام ڪيو آهي. سياڳچند جي وهنوار ۾ ان مهل ايتري نماڻائي هئي, جو مون هڪدم ها ڪري ڇڏي اڄ سچيان پيئي جنهن سياڳچند ور ور ڪري مونکي چيو هوندو ته مونيک سماج جو ذرو ڀ ڊپ ڪونهي, اهو ان مهل ايڏو ڊنل هو جو ان مهل مان نرس جي نوڪرءَ لاءِ اگر نه ڪريان ها ته شايد منهنجي پيرن تي ڪري پوي ها.

خير, نرس جي نوڪري ته هڪ ڀهانوهو. ڊاڪٽر سياڳچند جو دوست هو. مونکي چيائين, ”نرسين جي پهرين ڪجهه تپاس ڪبي آهي ۽ مونکي ليٽائيڀيهوشيءَ جي دوا سنگهائي ڇڏيائين.“

ان ڏينهن شام تائين نرس جي ڊيوٽي ڏيڻڀدران مان خودئي نيمڀيهوشيءَ ۾ اسپتال ۾ پيئي هئس. هي سڀ ڇا هو؟ ڇالاءِ هو؟ اهوڀ اڄ ٿي. سمجهان ڇو ته هفتي کن اندرئي مونکي چيو ويو هاڻي اسپتال ۾ نرسين جي ڪوٺ ڪانهي, تون پلي سلائي ڪري پنهنجي آجيوڪا ڪيندي ڪر.

سياڳچند پري پر يهلي مسواڙ ت يهڪ گهر ورتو هان هو جاين جي دلاليءَ مان چڱو ڪمائڻ لڳو هو. پاريتيءَ ڪي پنهنجيڀنڀارن سوڏو گهر ۾ ڇڏي سياڳچند پنهنجيءئين گهر ۾ مونسان گڏ رهڻ لڳو. مان رات جو هميسه ماءُ وٺ هلي ايند يهئس. پهرين ته پيئرن ڏاڍا پنڻ ڪيا. پر جڏهن ڏٺائون مان روزانو ما ڪي ننين پيئرن, نندي‌ڀيڻ جي پالنا لاءِ خرچ ڏيڻ لڳي

آهيان تڏهن چپ ٿي ويون. ڪڏهن ڪڏهن تڏهنبہ ٺڪرڪاٺ نڪرندا هئا. جڻ لال لوئي تہ سڄي رات جلي پوري ٿي هئي، پر ڪٿي ڪا ڪاٺي ٺاندوبڻجي رکہ ۾ ڍڪي پچيئي هئي جا واءُ لڳڻ سان وکہ اڏامڻ تي چمڪاٽ ڪري ڇٽي ٿي ويئي، ”سونا سڄي ڪين سڙي رکہ ٿئي آهي سندس جيءُ اجلبہ جر ورتو آهي“

ٿئين گهر ۾ سياڳچند ڪي رڏي پچلئي ڪارلئڻ پيارڻ ۾ مون پاڻ ڪي گهر گرهٽيءَ جي روپ ۾ قبول ڪر يورتو. پر وري ور يهي چلئي ٿيو منهنجي اندر سڄي جان جنگہ جو ميدان بڻجي ٿي ويئي، جتي لٿيل ڦريل جهانسيءَ جي راڻيبڪاري ٿي اتي ”اڙي غدارو منهنجي سوپ جي رپين جو لشڪر جن جن پنهنجين ٺجوڙين ۾بند ڪري رکيو آهي، تن تي شل دوزخ جيبباهہ وسندي. منهنجي ڌرتيءَ جو شهزادو اجلبہ ڏيتي ليتيءَ جي لالجي ڪوٺ اندر قيد آهي. مان آهيان جا غلاميءَ جي زنجيرون، غريبيءَ جا پيڪر توري نٿي سگهان“ ڪخبر ناهي ڪيئن منهنجي اندر جيبي آراميءَ جي جاڻ سياڳچند کي معلوم ٿي ويئي. هن هڪ ڏينهن نونکي ڏاڍو ٺمڪايو، ”ڇاهي اهو سڀ؟ ڇاجيبي آرامي؟ ڇالئہ هيڏو روئن مچايو اٿيئي..؟.. مون توتي ڪوبتڏن ڪين وڌو آهي. توکي هر طرح سکي رکيو اٿم. کهڙي گهر جي ڇوڪري آهين... ياد ڪر اڄ تنهنجي ڪيٽ ۾ ڪيڏا وڳا ٿا لٽکن؟ مٺيلبہ گهٽ ڪونہ اٿيئي. تون پلئين نہ ٿي، اهوبيو سوال آهيبباقي سونا چورا، منديون، سونا والا هرڪا چيز تہ نهي ويئي اهي تنهنجي تنهنجي پينرن ڪگي ڇا مليو آهيبيدا مڙس ماٺيجو اولاد، ٽي هڪبہ سڳوبہ اٿن، پوءِ ڇا؟ پونگرا تہ ڪتنبلين ڪيبہ آهن..“

رودن ڪٿان اچيبوڏ جي چڙهلئي شروع ڪئي مون وٺ وڙي چيم، ”سياڳچند مان خودبہ نہ ٿي سمجهي سگهان مونيک ڪهڙو دکہ آهي..“

”شڪ جيبباهہ ۾ شرندي هوندينءَ، سمجهندين هونديءَ مان پاريتيءَ وٺ ويندو هوندس، جو ٻارن جي پرورش کي پنهنجو فرض سمجهي ڪجهہ کيس ڏيان وينو..“

جڻ منهنجي هٿن جا ڪبوتر اڏامي ويا مونکي تہ خبربہ ڪين هئي تہ سياڳچندٻارن جي پڙهلئي لاءِ زال کي مدد ڪرڻ شروع ڪري ڇڏي آهي. هاني شڪ جاڳيو تہ ڪڏهن ڪڏهن سياڳچند مونکي خالي گهڙي وانگر ڇو لڳندو آهيبٻارن جوي فرض اهي تہ زال لاءِ تہ انهن کان وڌو فرض آهي. پر مان اجا ڪجهہ چوانئي چوان سياڳچند رڙ ڪري چيو، ”سوچ ڪيڏيون ڳالئونبڌنديبہ توسانبباهيو اٿم توسان ناتي ڪانپوءِ پاريتي ڏي ڪڏهن اک کڻي بہ نهگ نهاريو اٿم ۽ تون آهين جا مونکيبلا وانگ رپي ويئي آهين...“

خبر ناهي ڇا ڪجهه هو هن جهڳڙي جي اندر. مون ماءُ جي گهر پهچي، پاڻ سان انجام ڪر يچڏيو ته ور يهن در تي نه ايندس.
مون چيو، ٻلا وانگر ڀي ويئي آهين سيابچند ڪي؟ پر مڪ ڪولي ڏس پياسو خشڪ چپن وارو هي تنهنجو تي ته مڪ آهي جو امرت لاءِ واجهائي رهيو آهي. پياس رودن پري ڇڏيو آهي تنهنجي هانو ۾....“

تڏهن سرءُ جي موسم اچا ڪين شروع ٿي هئي. منهنجي سرير جي ڌرتيءَ تيءبهار جي مند گل ڦلبا ءِبهارون لايوبيني هڱئي. تيهن ڪان مٿي هوندي منهنجي عمر، جڏهن ليلان داديءَ جو پاءُ رمون، هڪ هٿ ۾ ڪجهه ڪپڙا مون وٽ ڇڏي وڃڻ لڳو.
”اڙي پيئي هيڏانهن هيڏانهن، ڪجهه سمجهاءِ ته سهين کهڙي ڪپڙي مان ڇا اچ سبڻو آهي.“
رمو منهنجي سامهون مشن وٽبيهجي ويو. هو سڌو سڌو منهنجي اکين ۾ ڏسڻ لڳو. منهنجي من جي دريا ۾ هڪ مچليءَ اچل ڪاڏي ”اڙي شهزادا“
ڪجهه دير ڪانپوءِ رموءَ جي تاب جڏهن منهنجي نظرن کي جهڪائي ڇڏيو، تڏهن چيائين، ”اهو سڀ ليلان اچي ڪندي. منان چپ رهيس.ملئينبه ڪونه پڇيم ”اهو سڀ“ ڇا؟ ليڪن اهڙي ڪا مورڇا مو رهي ويئي هئي جو ڪجهه ڪچي ته نه سگهيس رمءَ کي وڃڻ کان روڪيبه نه سگهيس.
ٻئي ڏينهن صبح جو ليلان ۽ رمو منهنجي گهري آيا. ليلان چيو هي منهنجو ڌرم جو ڀاءُ ڏئه سونيلبس چريہ ٿي پيو لٿي توتي.“
مان کلڻ لڳيس. پري ڪٿي زندگيءَ جي سچيين وادين ڏي ڏسندي چيم، ”واهه پيئي ليلان ڏادا وڏا وڏا چرچا پيئي ڪرين مونسان... هل پلاٻڌاءِ هنن ڪپڙن مان ڇا ڇا تيار ڪرڻو آهي..“
انهن ڪپڙن جي سلسلي ۾ رموءَ روز اچڻ شروع ڪيو چيائين، ”شهر ۾ هل ته توکي هڪ دوست اکن پيٽيپرن سبڻ جو آرڊر وٺي ڏيانبس توکي ڪم ڪرڻ جي ضرورتئي نه پوندي.
”عجيب ڳالهه پيو چوين رمو آرڊر لاءِ ڪم نه ڪبو ته آرڊر پورو ڪيئن ڪري ڏبو.“
”سونيا ڪم ايتر سولو ۽ گهڻو ملندو جو مشينون رکي ماڻهو ڪم تي لڳائي، تونبيا آرڊر

ونڻ نڪري پيئج."

"ڏٺئين؟" مونکي لڳو منهنجي پيرن هيٺانهه لڪڙيون کڙيون کيون ويئون آهن. جن تي ٻيهي هاٿي آسمان کيهه ڇهي سگهنديس. "ليڪن رمو هڪ ڳالهه ٻڌاءِ محنت هو کندا روز. 20 روپين جي مان جڏهن کين ڏهه ڏيئي ڏهه پاڻ وٽ رنديس تڏهن مانهيا آرڊر ونڻ نڪرنديس. اها ٺڳي ناهي؟"

"اهو ته دني اجو دستور آهي. نه ته دنيا ۾ جاين جوڙڻ وارا مزور غريب ڇو هجن. جهوپڙن ۾ ڇو رهن..."

ٻسٻسٻي اوڏيڪ مثال نه ڏي، مان هن سلاڪيءَ ۾ٺي خوش آهيانهينجي محنت رت ڪري کان تنهن کان ته." منهنجا لفظ وات ۾ٺي رهجي ويا رموءَ جي شڪل ايتري لهي ويئي جو مونکي ڪل اچي ويئي... ڇيم تنهنجوٻئرو ميٽر ڇو هيٺ ٿي ويو رمو.

مٿي ڇت ڏي ڏسندي رموءَ ڇيو، "ڪنهنجي دل جي ڪنهنکي کهڙي خبر...."

اها "ڪنهنکي" اڪر مان آهيان ته رموءَ جهڙي شخص تان ته قربان ٿي ويندس. رموءَ کيهه کهڙي خبر ته سندس جهري سهٽي موهيندڙ شخص لاءِ مان کيڏو ترقي هئس ۽ ڦاٽيس وجي سياڳچند جهڙي پاڻ کان وڏي پيءُ جيڏي شخص جي چڪر ۾...

سمو اچي ويو جڏهن زندگي هندرورو ٻٺجي پيئي. گهر جي هڪ روم صاف ڪري پهرين ٻه مشينون. تن لاءِ ٻه چوڪريون ريم. آرڊر وڏيا ته پيٽيڪوٽن سڀڻ لاءِ چار مشينون رکيم ۽ مان هئس رموءَ سان گڏمٻمٻئيءَ جي شاهي رستن تي، هوٽلن۾ "ٻاغن ۾، ريلوي پلين جي مٿان...

رموءَ ڇيو "ڪشمير هلندينءَ سونيا؟"

"ڇو"

"سوال آهي؟ سڀ جوڙ اهني مون ڪٿي ڪندا آهن؟" ان مهل اسين هڪ ريلوي پل جي مٿان ٻيٺل هئاسين. مونکي لڳو جنوريءَ جي هوا ڪشمير کان هتيٺئي آهي. پلئه ۽ سساري تڏڪار سميٽي، جا اچي مونتي وسڪي اٿس ته... "اوئي" مون ڏڪنديهئيهانهونهڏي ٿڏ کان ڇوڪٽڪاري جي ڪوشش ڪئي... پر رموءَ اڪه سان پيار جو ڇتاڪ اهڙو هنيو ۽ مٿان ڇيڪين، ٻانهن ۾ ياڪر ۾ ڇبڪينهه ٿڏ کي ٿي؟."

اهه.. سندلباقي اڏ نه ڇيل سٺ ساري سرير ۾ وڄ جي ڏار کي ڦتڪئي ويئي. هيٺ ريل جي پٽن تان ريلون گم هيون مٿي آسمان ۾ سج تي پاري جي ٿڏ جو تهه هو ۽ هيءَ پل، هندورو

هئي جنهن ۾ رمو ۽ مان وينا لڏي رهيا هئاسين نه راڌا ڪرشن هئاسين... ڪجهه دير ڪانپوءِ اننت ۾، پهليل خوشيءَ کي سميٽيندي، پاڻکي هڪ عجيب درد ۾ مبتلا ڏٺم، ڊگهو ساهه کڻي چيم "هلون؟..."

رمو پل جي ڪٿهڙي کي آڏار ڪريبينو هو. مٿر مرڪ سندس مک تي هئي، نهاريئي نهاري رهيو هو مون ڏانهن يڪٽڪ ڏيري چيائين، "سونيا تون واقعي خوبصورت آهين..."
اڙي اڙي هي ته هن ڇوڪري مونتي آڪاس پلئي وڌو مان هڪبي آرام خوشيءَ کان اکين ۾ ڳوڙهيا آني ڪلڻ لڳيس... "هلون هاني رمئيا... ماڻهو پيا اچن وڃن" هاڻي رموبانهونپڌي هلڻ لڳو.

ڪهڙو آهي قدرت جو قانون رمو ته تير جوان سڌو ٻئي هليو ۽ مان... مان ته چڙ هڪ ڊنل پت هئس. پيرن مان پختگي ور ور ڪر نڪري ٿي ويئيبي سهاري ولبڻجي يئي هئس، ڪاش ڪنهن وڻ جو سهارو هجي. رموءَ منهنجي نونٺ کي جهلي منهنجي پيرن ڏي ڏسندي چيو، "چمپل ۾ ڪجهه لڳي پيو توکي؟"
"ها" مونن ڪنهن غئبي سور کان ڪڙاهي چيو. رموءَ يڪدم هڪ پنو ڪيسي مان ڪڍي کڻي منهنجي پيرن اڳيان رکيو. چيائين، "هن تي پي رکبنا چمپل جي" پير ۾ ڪا تور پرجي ويئي هئي چمپل مان پيرئي نه نڪري. رمون هيٺ ويهي منهنجو پير چمپل کان آجو ڪري، پني تي رکيو ۽ يڪدم پين سان ماپ ليکي ورتائين. وريبه پنهنجيئي هٿن سان منهنجو پي رمٿي ڪري هڪ پيرو مٿيس پيار سانٻئي جهٽ ڦيرائي وري پير کي چمپل ۾ وڌائي جنهن وقت منهنجي پير مٿان سندس هٿ گهمي رهيا هئا، تنهنجي وقتائين لڳو ڌرتيءَ زور زور سان گهمراٿي هٽي مونکيبيهڻجي ميزان مان ڪڍي ڇڏيو آهي. تڏهنبئي هٿ هيٺ رموءَ جي ڪلهي تي رکي، ان چڪر کي سهاري ورتم....
هلندي هلندي هڪ ترڇيءَ نظر سنا مونڏي ڏسندي رموءَ چيو، "سونيا هڪ ڳالهه پڇاءِ ؟" مون کلي ڏٺو، "ڳالهه پڇڻ لاءِ موڪل وٺڻ جي هي4 ڪهڙي قسم جي ارچڻائي آهي تو وٽ"
"تون منهنجي ڪلهن تي هٿ رکيا.. ڇو"
ڪيس رستي ۾ هڪ هنڌبيهاري سندس سندر منهن کي نظر سان ڇهندي چيم، "ڇو؟... تون مونکان ڏهه سال ننڍو ڇو آهين؟.. "پهرين ان جو جواب ڏي..."
ڪنهن وٽ ڪوئي جواب ڪين هو. اها رات ڪيئن گذري....بس مونکيئي خبر،... هن هئين ناتي مونکيبي آرام ڪري وو.

صبح جا ڏهہ مس لڳا هوند اجو رمو اچي پرگهٽ ٿيو. مان رات ڪان وٺي ور يوري اهوئي سوچي رهي هئس تہ رموءَ سان هلڻ وڏيڪ رستو وٺڻئڻ نہ گهرجي. پر اڪيون منهنجون ڏهن وجڻ ٿئڻيبہ ڪيڏو انتظار ڪري چڪيون هيون... ڪيتري ڦڙتي اچي ويئي منهنيج انگہ انگہ ۾....

رموءَ هڪ پئڪيٽ ڪڻي ڏنو مونکي.

پڇيم "چاهي هن ۾ ؟"

رموءَ جي شرارت پري مرڪ سان پنهنجي مرڪبہ ملندي ڏنم"

"چمپل"

"او چمپل" پئڪيٽ ڪولي، پٽ تي اڇليبہنهي پيرن ۾ چمپل پائيبہينس ڪاش شڪرانن سان ويرهي سگهان رموءَ ڪي.

ڪيل چيم، "رمو ايترو خيال تہ زندگيءَ ۾ ڪنهن نہ رکيو منهنجو"

هٿ مهٿيندو رمو ڪلڻ رلڳو، "يلا هيبہ ڪو وڏو خيال رکڻ آهي؟.. هل يلا هاڻي... هڪ تمام وڏو آرڊر سبڻ لاءِ ملڻو آهي. پوءِ شايد هڪبہ چوڪري وڏيڪ وهارڻي پوندي مشين تي"

هاڻي مشين هلائڻ وارين چوڪرين ۾ سر پر ٿي. مون چيو، "هتي جاءِ هنن لاءِ ئي سوڙهي آهي"

چوڪرين يڪي آواز ۾ چيو ، "اسانڪي ڏجو پنهنجو گهر مان سبي ايندپوسين"

"اوڪي.." چاتيءَ تي هٿ رکي، ڪنڌ کي اڳيان جهاڪئي رمو اهڙي ناٽڪي انداز ۾ چيو، جو ڪل ڦٽي نڪتي سين ڪان.

نئون آرڊر وٺڻ لاءِ اسينبہئي گهر ڪانبہاهر ٿي نبڪتاسين تہ منهنجي وڏي پيڻ اچي پرگهٽ ٿي. مونکي چيائين، "اڄ مان مئي آهينا، تون چوٿي وڃين؟"

جواب رموءَ ڏنو، "ديدي هڪ وڏو اردر ملڻو آهي. اين منجهند تائين موٽي ايندا‌سين. مونيڪمبہ ڪم تي وڃڻو آهي"

وڏيڪ ديدي4 چاتي چيو سوبہڏڻو ڪين هو سو نئين چمپل سان پٽ پٽ ڪندي مانبہ اڳ مليل آرڊر جلباڪس ڪڻي رموءَ سان تڪڙي تڪڙي نڪري آيس. رمو مونکي هڪ مباغيچي ۾ وٺي هليو،.

"چاهي هتي رمو؟"

”تون هتيبينچ تي ويھ تہ سهين. هلن ڏس هي گلاب“ رموءَ گلابجو گل ڪٽي مونکي هٿ ۾ ڏنو. مونکي اچڻي خبر پيئي تہ رموءَ جا هٿ ۽ هٿن جون آڱريونبہ گلاب جي پنکڙين وانگر نرم آهن. گلاب کي سگهندي من جا کهڙ اکهڙا پٽ کلي پيا, ڇئي نتي سگهان.
رموءَ چيو, ”مون اڄ توکي ڪلهوڪيءَ ڳالھ جو جوابپتلئڻ لاءِ هتي وهاريو آهي. اسين ڇوڪرا ويهين سان جا هجون يا ستاويهن جا, ڪوئي فرق نٿو پوي.“
”۽ اسين ڇوڪريون ستاويهن جون هجون يا ستٽيهن جون هجون تڏهنبہ ڪوئي فرق نٿو پوي؟“
”ڏت... پريم جي جهان ۾ عمر جا فرقبيوقوفت ڳڻيندا آهن..“
”پريم .. ڇا پيو پوين رمو؟“
”پاڻ کي دوکو نہ ڏي سونيا“ رمو دور دور ڏسنديبہ ڪنهن اندرينءَ اک سان مونکي جاچي رهيو هو... مان اچانڪ ڀر ۾ ويٺل رمو جي گوڏن تي سر رکي روئي پيس....
رموءَ منهنجي مٿان هلڪو جهڪي منهنجي لونديءَ وٽ منهنجو منهن آندو. موت هنڪان وڌ منو ڪيئن هوندو ڪڙو ڪيئن هوندو. هاهاڪر هو منهنيج تنبدن ۾ سک, دک, اميد, نااميدي, من ساگر ۾ اهڙيون لهرونبڻجي ور ور ڪنديون پئي آيون, جو اکيون منهنجون سيلابڻجي پيئون...
”مان توسان شادي ڪندس سونيا“ هن ڪن وٽ مونکي کهڙي هيءَ ڳالھ چئيبرهماندٖ ۾ جوٽيون ٺمڪڻ لڳيون تيز هوملئون انهن کي وسلئڻ لاءِ آيون ”رمون خبر اٿئي مونکي ڪنهن وقت سياڳچند جي سنگمبدنام ڪري ڇڏيو هو ؟..“
”مونکي انسان ڪوئي واسطو ڪينهي.“
”مو ۾ تو وانگرپئي کي مدد ڪري چاڙهڻ جو ڏانءُ ڪونهي, نہ تہ وانگر موتين جهڙا ڏند ڪڍي کلڻ تي اچيمف تہ موهيندڙ مرڪ آهي سلئين منهنجي منهن تي.“
”سونيا کي ڇا آهي ڇا ناهي, انجي توکي کهڙي خبر, تو وٽبس هڪ ڳالھ تارن تار پريل آهي.“
رموءَ جو هي ماٺ ماٺ سان ڏسڻ جو سياءُ
”کهڙي“
”......“
وري پڇيم کهڙي ڳالھ آهي مو ۾ تارون تار پريل؟ پنهنجي نڙيل گل جهڙي منهنجي کي

منهنجي ويجهو آٽي ٿو چوي ”پيار... تنهنجو مونکي لاءِ پيار...“
منهنجو منهن ڳاڙهو ٿيو يا نہ پر اکيون ڀاو سان ڀرجي، ڇپر جهاڪئي بند ٿي ويئون.
سندس ڇاتيءَ تي مکون هٽي چيم، ”تون سڻڪين ٿو مونکي مو ڏاڍو ٿو سڻڪين رموءَ کڻي منهنجي اڏيءَ تي هٿ رکيو.
اچانڪ مونکي ڪا ڳالھ ياد اچي ويئي، مان منهن ڦيرڪي ويهي رهيس.
”وري ڪهڙو گرهڻ ڏنو مئدم“
ڊگهو ساھ کڻي چيم ”رمو تو مونکان ڪيترو نندو آهين، تنهنجي گهر وارا اصل ڪونہ مڃيندا“
منهنجو هٿ پنهنجي هٿ ۾ وٺي ٿو چوي ”پنهنجي گهر وارن کي مڃڻ جو زمو منهنجو“ هلئو ذڪومبربار ڪنيڪين. رموءَ جي ڊيڙي ماءُ جڏهن مونکي ڏنو تڏهن ياڪر ۾ ڀري مٿي تي ڪري چمي ڏنئين. سڪہ شايدمڪين اصل ٿهڏي جل جيان ڏوڪيندوا نار وجهندا ايندا آهن تڏهن ڪنهن مهل ڙي من تونمڪين ڇو وسهي وهندو آهين تہ هيءُ سکن جو پرواھ ڪوندي نارو اهي جو سدس پيو وهندو هتي تمبس ندي ۾ پاڻي اچي چڙهڻ لڳو هو...
تن ڏينهن منهنجي ماسيءَ ولڪت مان لکيو ”منهنجي جاءِ صفا ڪرڪي ڇڏجو، مان مهيني اڌ هلي اچان شايد. ڪا اهڙي بيماري اٿم جنهن جو علاج هتي پوري طرح تي نہ ٿو سگهي.
مان ماسيءَ جي گهر جي ڪنجي کڻي رموءَ سان ڏ ماسيءَ جي گهر جي صفئي ڪرڻ نڪري پيس. رمو هڪ مڻئي ۽ مزور کي هينان وٺندو هليو. لفٽ ۾ چڙهي ڇهين ماڙي تي پهتاسين. رموءَ هٿ ان ڇڪي بالڪنيءَ ۾ هلي بيهاريو. ”سونيا“ اسين ڌرتيءَ کان ڪيڏو مٿي آهيون اچ؟ آڪاس ڏس ڪيئن هيٺ لهي آيو آهي“ مان وڪڙي ٿي هن شاعراڻي اظهار کي محسوس ڪرڻ لاءِ ڪوشش ڪرڻ لڳيس پر مونکي تہ ڪجھ محسوس ٿيوئي ڪين ٿي ڪلاڪ کن کان پو جڏهن بئي نوڪر سجو گهر صاف ڪري هيٺ هليا ويا ۽ مان ماسيءَ جي بات ٿب مان ترڳي باهر آي ستہ ڏام رمو هٿ منهن ڌوئي وري بہ وچي بالڪنيءَ ۾ بيٺو آهي. آس پاس ۾ ڪلبہ ڇھ ماڙ جڳھ ڪين هئي، انڪري مونکي لڳو رمو سچ ٿو چوي تہ آسمان هيٺ لهي آيو آهي. مان ٿلهي توال سان پنهنجا ڊگها واسينگ وار سڪئي رهي هئس جو رمو چيو، ”اڙي هيئن سڪڪبا آهن وار“ پاڻئي منهنجي پنيان بيهي روارن کي ٿوال سان اگهڻ ۽ هر هر چمڻ لڳو.
مٿان چيڪين، ”امي چوي ٿي هن مهيني توهانجي شادي ڪنديس. مون چيو، ”تنهنجي امي بہ

ڏاجو ناهڻ شورع ڪيو آهي. منهنجو پاءُ پنهنجي ڪنهن سمگلر دوست کان اهڙين اچيون ساڙهيون وٺي آيو آهي جو من هنجو تہ اکيونئي چرخ تي ويئون. اميءَ چيس هي سڀ سونيا جي ڏاجي لاءِ رکہ. جڏهن خبر پيس مگڻي توسان ٿيڻ واري آهي تہ ڪلڻ لڳو چيلئين. رمو سونيا کان ننڍو آهي. ترڪي ويندو پر امي تووارا اڪرڀتلئيس تہ جڏهن وڏي عمر وارو مرد ننڍيءَ عمر واريءَ ڇوڪريءَ سان شادي ڪري سگهي ٿو، تڏهن ننڍي عمر واري مرد سان وڏيءَ عمر واري ڇوڪري ڇو نہ شادي ڪري. خيرڀحث ڪانپوءِ مجيلئين ۽ خوشي ۾ هزار ريا امي ڪي ڪيڍي ڏنلئين تہ ڪجهڀيوبہ ڳهہ ڳنو نهرلئڻو هجيئي تہ نهرلئج اڄڪلهہ مال پاڻي جام ملڻ لڳو آهي".

رموءَ چيو، "گهر تہ منهنجو ڏسيلئي آهين. ههڙو ماسيءَ جي گهر جهڙو سينگاريل پلي ناهي، پر سٺو آهي..." مون رموءَ جي ڇاتيءَ تي ڪٺي پنهنجو ڪليل واسينگن وارو مٺو رکيو "منهنجو رمو سٺو آهي تہ گهر پلي غار ڇر ۾ هجي، ڇاهي وڻ مٿان پکيءَ جي اکيري جيان هجي". رموءَ مونکي ياکر ۾ پري هلي ڍللپ جي گاديلي ۾ جڻ ڳوهي وڌو. ڪو ڊپ ڪونہ هو، ڪو پو ڪونہ هو، جيڪي هميسہ هڪ ٿي وجڻ وارا آهن، سي اڄئي ڇو نہ هڪ ٿي وجن.

هيءَ اڄ ڏاڍي لنبي ٿي ويئي. روز اها "اڄ" اچڻ لڳي. هفتيڀن ۾ئي ملئٽن ۾ ڏاڍي چئہ پچئہ ٿيڻ لڳي تہ روز ڇوڪري نڪريو وڃي صبح ساڻ. هاڻي تہ آرڊربہ گهڻا کانہ ٿي آڻي، چئن مشينن سان گهٽلئيبہ ڪيون اٿس.

مبئي پينر ۽ ماءُ ڇنتا ڪرڻ لڳيون. پيءُ تہ هاڻيبستري مان اٿندوئي مشڪل هو. مان صبح جو سويل اٿي ڪڏهنبيدا، ڪڏهن مجي، ڪڏهن ميها ڪجهبہ رڌي وٺندي هئس، ڦلڪن لاءِ اتو ماسيءَ جي گهر ۾ وجي رکيو هوم. عجيب سک هو هن ننڍڙي گرهستيءَ ۾، ڪيڏيون لنبيون هيون اسانجون ڳالهيون ۽ ڳالهين جي لنبلئي گهٽ ٿي، تہ هٿ هٿن ۾ وجهي لئينئي سمر هئسو واري هولي ۾ پيا لڏندا هئاسين. رموءَ جي ڊيوٽي هونءَ تہ ڪڏهن ڏينهن ڪڏهن رات هئي. هاني هن پنهنجيڀين دوستن ڪيبہ رات جي ڊيوٽيءَ کان ڇٽلئي ڏنو هو. اسينبئي جٽا ڏينهن سڄو ماسي جي جاءِ ۾ ڪاٽي، رات جو پنهنيج گهر ۾ پهچي ويندا هئاسين. ڪهڙي ويل هنبهار جي مندڪي سڏيو هوم، جو اها گهڙ ست پئجي ويئي هئي.

ڪجهہ عرصي ڪانپوءِ هڪڙي ڳالهہ ٿي،. گهر ۾ ماءُ ۽ پينر چوڻ لڳيون. سونيا پنهنجي

شڪل ڏني اٿيئي آرسيءَ ۾ "
هٿئو ڏيان سان شڪل ڏٺم ته خوبه حيران ٿي ويس. مونکي هي چا ٿو ويو هو چمڙي منهن تي ڍلي پئجي ويئي هئي، سرير اندران ماسئي جڻ کورجي ويو هو. واقعي پريم ۾ انسان پاڳلبڻجو پوي. رموءَ کي هٿن سان ڪارمئندي مون پاڻ ته جڻ پلائيئي ڇڏيو هو. ماءُ چيو، "رشين منين چيو آهي "گهڻ منٺي4 جيبه چگي ناهي" تون جيو آرڊرن وڻ پنيان ڏينهن رات ڊڪندي تي رهين، سو هٽي ڳاري پاڻ کي چٽ ڪري ڇڏيو اٿيئي"
مان حسرت پريءَ نگاهه سان پاڻ کي آرسيءَ ۾ ڏسڻ لڳيس. ماءُ چيو، "هاني پيئر ڪمئڻ لڳا اٿيئي، توکي گهٽي هڻ پچاڙ ڪرڻ جو ضرورئي کهڙو آهي"
ڪلي چيم، "چو منهنجو ڏاجو ناهڻ وسري يو اٿو چا؟"
پيڻ چيو، هيءُ پاٽين جو الاجي ڪتان سٽ ساڙهين ۽ ريشم جا وني آيو آهي، سي تو لاءِئي ته آهن"
ٻبرمئينئي هو.، مون ان ڏينهن پنهنجون ساڙهيون هڪ وڏيءَبئگ ۾ ناهي رکيون.
ڊريسون ۽ هٿوس ڪوٽ رات جو ويهي ڪٽيم ۽ سڀڻ وارين چوڪرين کي سڀڻ لاءِ ڏيئي، مان ورييه صبح ساڻ نڪري ويس.
مان ڳري ويئي آهيان، ماس ڪورجي ويو اٿمڻئين چو ٿيو آهي ويچارن ۾ هلندي دڪين وٽ ٿلهو اچي ويو. سيمينٽ جو ڏاکو ڳل ۾ لڳو. ڳل ڦٽيو ڪين. شڪر، پر لوڪل ٽرين ۾ چڙهي ماسيءَ واري مڪان ۾ پهتس، تيستئين ڳل سجو ڪارو ٿي ويو.
اتي پهچنديئي ڳل کي ڏسي، رموءَ ڪجهه اهڙي عجيب نگاهه سان نون ڏي ڏٺو، مان سراپجي ويس. اسين جهولي تي وجي ويناسين، رمو ماٺ هو. "چو ماٺ آهين رمو؟ هيڏو ڏڪ ڪٿيمئين آهيان رمو چيو "ڏڪ ته مون کاڌو آهي.
مان سنسد سجوبدن هٿن سان چهي چهي چوڻ لڳيس. "ڪٿان ڏڪو کاڌءِ ... ڪٿي ڏڪ لڳو اٿيئي؟"
رموءَ هڪ چٺي ڪڍي ڪٽي مونکي پڪڙئي "ڪنهن لکي آهي؟" مونبئيبانهون رموءَ جي گلي ۾ ڪٽي وڌين"
"سياڳچند"
نالوبڌي دل دڪ دڪ ڪرڻ لڳي. چٺي پڙهي ته اوسانئي طا ٿي ويا. هي چا ٿي ويو هو سياڳچند کي" ڏاڍي ناٽڪي زبان ۾ لکيو هئئين، "سونيا منهنجي آهي. تون پنهنجي عمر

ڏس رمو ڀاءُ سونيا جي بدن تي هر انچ مٿان منهنجي ڇاپ آهي..“ وغيره.

مونکي لڳو ڌرتي ڦيءِي ڏڏي. ڦينگهه تان لهي پٽ تي ٿي ويٺيس. رمو جي گوڏي تي ڪٽي سر رکيم. رمو چيو ، ”ڇا ٿو ٿئيئي؟“

اهو ڏينهن اسانجو ڪيئن روئندي گذريو بس پرماتما ٿو ڄاڻي. مان آپگهات ڪرڻ لاءِ تيار ٿي ويس. هڪ ڀيرو ته ٻچي ٻالڪنيءَ مان ٽپو ڏيڻ جي ڪوشش ڪيم. پر رموءَ ٻه وجهي مونکي گود ۾ ڪٽي وروت. ڇوڻ لڳو. ”مونکي ته تون ٻلڪل ٻار ڀيئي لڳين.“ ڳل تي هٿ لائي چيائين، ٽٻيو ڪير جيڪر ڳل تي ههڙو ڪارو داغ ڏسي ته خبر ناهي ڪهڙا ڪهڙا سڪ آڻي توتي..“

رموءَ جي هيءَ سٺ ڇا هئي بس ڪنجي ويس مڏيءَ ڪاتيءَ سان هي ڇا ٿي ويو.. پريم جو هيرو وشواس جي منديءَ ۾ گهگهلو ٿين شوبه ٿي ويو هو ڪير ڄاڻي ڪيڏي مهل ڪري ٻه پوي...

بس وقت ئي ڪين لڳو ٻربلبر هڪ ڏينهن اهو هيرو ڪري ئي پيو. رموءَ جي نگاهه ٻدلڪجي ويئي. ڪي سمنهنجي هر چرپر ۾ شڪ اڃڻ لڳو. سامهون دريءَ ۾ هڪ گنديءَ صورت واري ماڻهو مٿي نهاريو اسان جي ڄاءِ تي ڇهه ماڙ هئي، هن چوٿين ماڙي تان ٻالڪنيءَ طرف نظر ڪئي ۽ رمو چيو، ”ڏسجي ٿو هتي ٻه هڪرو تنهنو پريمي جنم وٺڻ لڳو آهي..“

”منهنجي رموءَ ڪانسواءِ ڪوئي نهاير ٻه سهي مونڏي ته اکيون ڪڍي ڇڏيانس.“

”پڪ؟“

”پڪ ڇا منديءَ تي ٺڪ سمجهيو. منهنجي ڳالهه مان سندس گوڏي تي سمهيل هئس ان مهل چرچي جي انداز ۾ چيائين، ”ڪيترا ڀيرا مان ڪجهه شيءِ پي وٺڻ هيٺ هليو ويندو آهيان. پوءِ ويٺي اک ملائيندي هوندينءَ.

”اري اما“ مان رڙ ڪري اٿي ويٺس.

”هي ڇا ٿي ويو آهي توکي رمو منهنجا ته ڇيهه ڇڇي پيا آهن اڄ..“

”اڙي چرچو ٻه نه ٿي سگهي سگهين؟ مان ته ساڀيا مان پيو گذران. ڪهڙيون ڪهڙيون ڇوڪريون ڀيئون پنياون پون. ماءُ شادي شادي، ڪري جان ڪڍي ڇڏي آهي.“

”هل تمبرهمڻ ڪان مهورت ڪيلئي وٺون.“

”تڪڙ ڪهڙي آهي؟“

”تڪڙي ڪيئن ناهي هڪبيئي ڪانسواءِ ساري رات گذارڻ ڪيڏي ڏکي ٿي لڳي.“
”نيڪ آهي هفتي اندر اما ڪي چئي. مهورت ڪيلئي ٿا ونون.“
ٿوري دير ترسي چيلئين, ”مگر هي تنهنجو جهونو پريمي سپاڳچند ته ڪونه رولو وجهندو وري..“
”چالئه“
”تنهنجي سونهن جو جنهن هڪ پيرو خزانو لٽي ڏٺو سو ڪيئن تڙڦندو هوندو تولاءِ سو تون نه سمجهي سگهندينءَ“
”ايڏي سهڻي ته مان آهيانئي ڪين..“
”ڪپربلا آهين. سوينا توڪي پنهنجي خبرئي ڪانهي. هن هڪ مهيني جي اندر, هن ماسي جي اڪيليءَ جاءِ ۾ خبر ناهي ڪيترا پيرا تو مونکي ڪڪيو آهي...
”ءِ منهنجو چا پورو رت ست نه خلاص ٿي ويو آهي؟ گهر ۾ ته آرسي ڪنيو منهن ۾ ڏين ته ڏس ايڏو چو ٿي پتڪين آرڊرن ونڻ لاءِ جڏهن ملنئيبه ڪين ٿا.“
رمو يڪٽڪ منهنجي منهن ۾ ڏسندو رهيو, پوءِ چيلئين, ”هاڻي ڪجهه ڏينهن هڪب؟ي ڪان الڳ گذاري ٿا ڏسون...“
”مون نماڻا نيڻ مٿي ڪڻي اندرئي اندر ۾ التجا ڪئي ته اها سزا نه ڏي رمو تومبنا جيئڻ ڪونهي منهنجو. مگرملئين هار مڃڻ منهنجي سپاءُ ۾ئي ڪانهي اٿي چيم ”پوءِ ته هانيئي ٿا هفتي لاءِ قلف لڳلئي هلون ماسيءَ جي مڪان ڪي.“
”هلون ٿا“ چئي رموبه هڪدم اٿيبينو.
هاءِ ڙي هاهه هي چا ٿو ويو منهنجي ته ٿهن مان ڪبوتر ٿي اڏامي ويا. مون سمجهو هو مونکي پڪڙي وهاري چڏيندو... مگر هي تبس اٿئي وينو هو.
ليڪن سچ پچ ڪبوتر تڏهن اڏاڻا جڏهن مون رمو جي وڇوڙ پڀ ۾ ٽي ڏينهن تڙڦندي گذاريا. پنهنجي ڏاجو پڪ ڪري ورتم نوان پلنگ دڪان تي تيار ڪرلئي رکلئي آيس؟ مٿان ڪنهن اڇي ڪن ۾ ڦوڪڻ ڏني ته رمو ته دوستن سان گڏ سينگاپور هليو ويو.
ههڙو ڏک ڪوئي نيلبه نظر اچي سيتا ماتا تکي ڌرتي جاءِ ڏني مونکي ته ڪوئي آسرو ڪونهي. شاعر جي سٽ لچي اٿي من ۾ جنهن ڪي ڏڍ نه ڏانءُ سان ڪيئن ڪاٽي ڏينهڙا رات وچ ۾ ساريون روشنايون گم ٿي ويئونبي آوازبم لڳل ڌرتيبڙي جلي فقط دکي رهي هئي...

هاڻِ ڙي هيءَ سرءُ جي مند وڻن سڪل پڻ ڪيرڻ ڪيرڻ ڇڏيا. رستي هلندي پنهنجي پيرن جي آواز چرڪڻ تي ڇڏيو... وڻن ۾ ته وري نوان غنچا ڦٽندا پر منهنجي سرءُ.. شايد مسڻ تاين هلي. ڪيترن سال گذاري ڇڏيا آهن هن مشين جي چڪري ڦرڻ ۾، نه ٿڪو آهي نه ٿٽو آهي. ڪپڙن سڀڻ جا آرڊر گهر ويٺي ملڻ لڳا آهن. هر سال نئين مشين شامل ٿيندي رهي آهي.

وڏي وسيع هال ۾ هي سڀڻ وارين جو ڪٽنب وقت جي چڪر ڪي مشين جي چڪر ۾ ضربيندو هليو آهي، رپين جي لشڪر سان غريبيءَ جي قلعي تي سوپ ته پاتم پر هڪ جا پوت سسئي جي ڏيرن وانگرن منهنجي پنهونءَ ڪي پرديس ڏي اڻڻي ويا. ڪهڙ اڏونگر ڏوريان ڪهڙا جبل جهاڳيان... رمو مونکي سونا مان سونيا چوبڻلئه؟ ڪيئن پلايان اهو پيار؟ منهنجي هر چاهنا ڪي پورو چو ڪي؟... چو آنده منهنجي جيون ۾ببهار؟ هاڻ ته سرءُ جي مند جو ڊلي آجهي تببهار جي اچڻ جا سپيئي دروازلبند ٿي ويا آهن.

گهرپاهران جوبباغيچو آهي ان ۾ سنجها جو سمو روز پهچي ويندو آهي. شفق جي اداسخ لالي هوندي اٿس ساڻ هلندو ويندو آهيببي پناهہ آسمان تان منهنجي ماضيءَ جو ڪاروان...